

Maaseutuhallinto

Vastuuhenkilö: maaseutujohtaja Juha Nykänen

Toiminta-ajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen toimielimiä ovat maaseutulautakunta, sen mahdollisesti asettamat jaostot sekä sen alainen palveluorganisaatio, Sydän-Savon maaseutupalvelu.

Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista ja avointa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Maaseutuhallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän ja eläinten pitopaikkojen rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät. Yhteistoiminta-alueen isäntäkunta Siilinjärvi on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen, missä on määritelty palvelutavoitteet viljelijätukihallinnon osalta.

Aktiivimaatilojen määrän vähentyessä maatilojen keskimääräinen koko kasvaa. Samalla kasvaa myös maatilayrityskohtainen työmäärä viljelijätukien käsittelyssä maaseutuhallinnossa. Hallinnolliset tarkastukset ovat lisääntyneet. Uutena tehtävänä on tullut maataloustoiminnan sateliittiseurannan kuvatulkintatehtävät. Sydän -Savon maaseutupalvelu käsittelee vuodessa noin 2500 kuvatulkittehtävää. Maatalouden poikkeusoloihin liittyvät varautumistehtävät ovat myös lisääntyneet.

Suurpetoeläinten aiheuttamat vahingot ovat kaksinkertaistuneet vuoden 2023 36 vahinkoarvioikännistä vuoden 2025 70 vahinkoarviokäyntiin. Rauhoitettujen lintujen aiheuttamat vahinkoarviokäynnit ovat lisääntyneet vuoden 2024 5 arviokäynnistä vuoden 2025 60 arviokäyntiin ja lisänneet vahinkoarviontiin liittyvää työtä merkittävästi. Ennusteet viittaavat siihen, että niin suurpetojen aiheuttamien vahinkojen kuin luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettujen lajien vahinkoriski säilyy korkeana myös tulevana vuosina.

Maaseudun kehittäminen tähtää siihen, että maaseudulla on hyvät edellytykset monenlaiselle yritystoiminnalle ja eri-ikäisten ihmisten asumiselle. Kehittämistyössä pyritään näkemään erilaisten alueiden mahdollisuudet ja edistämään niitä. Maatilataustaiseen yritystoimintaan liittyviä asiantuntijapalveluja sekä kehittämistoimiin liittyvää kokonaisvaltaista neuvontaa ja ohjausta annetaan maaseutuhallinnon yhteispalveluyksiköllä käytössä olevien resurssien puitteissa. Eri-laisia kehittämistoimenpiteitä tehdään tiiviillä yhteistyöllä muiden maaseudun kehittämistoimijoiden kanssa. Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n Leader-ohjelmasta rahoitetulla Lannasta Euroja -hankkeella kootaan tietoa biokaasutuotannon edellytyksistä Kehittämisyhdistys Kalakukon toiminta-alueella. Vuonna 2026 biokaasutuotannon edellytyksiä selvitetään myös Sisä-Savon kuntien alueella.

Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan painopisteet ja menettelyt

Talousarvion toteutumista valvotaan kuukausittaisilla raportoinnilla sekä kolmannesvuosittain toteutettavalla valtuustoraportoinnilla. Toiminnasta raportoidaan myös sopimuskuntia ja totemaraportit käsitellään maaseutulautekunnassa. Maaseutupalvelun toiminnan toteutumisesta valvotaan myös ruokaviraston toimesta. Tietoturvan osalta maaseutuhallinnossa on toimeenpantu maksajaviraston tietoturvapoliitikan tietoturvallisuuden hallintamallin ISO/IEC 27001:2022-pohjaiset vaatimukset ja soveltamistapa.

Tavoitteet 2022–2026

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Valtuustokauden tavoite	Tavoite ja -taso 2026	Seurattavat mitarit	Riskiarvio
KETTERÄ KEHITTÄJÄ			
Osallistutaan yritysten toimintaedellytyksiä vahvistaviin kehityshankkeisiin	Osallistutaan maatalayritysten kilpailukykyä investointeja, omistajanvaihdoksia ja yrittäjien hyvinvointia edistäviin kehittämiss-hankkeisiin ja -toimenpiteisiin sekä maaseudun elinkeinojen toimintaympäristön ja työvoiman saantia edistäviin kehittämistoi-menpiteisiin. Maaseutupalvelun omana hankkeena toteutetaan selvitys hajautetun biokaasutuotannon toteuttamiseksi.	Kehittämistoi-menpiteet	Valtion säästötoimet maaseudun kehittämisaohoitukseen
Henkilöstön koulutustarjonta tukee maaseutuhallinnon viranomais- ja kehittämistoimintaa.	Riittävä, asiakkaiden tarpeisiin vastaava osaaminen EU-ohjelma-kauden toimeenpantoon	Koulutukset Asiakaspalautteet	Äkillisiä muutoksia lainsäädännössä ja ohjeissa ei ehditä omaksua toimeenpanton kannalta riittäväällä laajuudella
Palveluverkko vastaa kuntalaisten tarpeita laadullisesti, alueellisesti ja määrällisesti	Sydän-Savon maaseutupalvelu toimii entistä tiiviimmin osana täydentyvää verkostoa, missä maatalouden eri viranomais- ja kehittämistahot sekä sidosryhmät tekevät yhteistyötä asiakaslähtöisesti, valmentajamaisella otteella.	Toimintakulut Verkostoyhteistyö	Yhteistyö ei toimi riittäväällä tavalla. Verkoston toimijat eivät sitoudu yhteisiin päämääriin.

Henkilöstö

Isäntäkunnan palveluksessa on 10 maaseutuhallinnon tai maaseudun kehittämistehtävää hoitavaa vakituista viranhaltijaa ja yksi määräaikainen viranhaltija.

Henkilötyövuodet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kokonaishenkilöstö	11	11	10,6	10,6	10
Vanhuuseläketapahtumat					0,6
Eläköityvien korvausrekrytoinnit					

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1473	1459	1420	1400	1370
Maksetut maataloustuet, M€	56	60	58	58	58
Maaseutuviranomaistehtävät					
- Maatila / htv	161	162	160	157	163
- €/aktiivimaatila	420	444	457	475	486
- €/peruslohko	18,12	18,72	18,69	19,45	19,51
Maaseutuyritysten kehittäminen*					
€/aktiivimaatila	83,19	107,29	90,78	90,00	91,97
€/maaseutualueen asukas	1,81	2,29	1,68	1,86	1,86

*ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kustannuksia / kuntavastinrahaa

Tuloslaskelma

	TP2024	KS2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Yhteistoimintakorvaukset	646 900	710 143	662 178	684 000	684 500
Muut myyntituotot	7 623	6 500	10 000	15 000	16 000
Tuet ja avustukset	0	0	80 000		
Vuokratuotot	2 064	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	656 587	716 643	752 178	699 000	700 500
Henkilöstökulut	-605 381	-635 160	-629 126	-645 000	-645 000
Muiden palv. ostot (ulk)	-19 806	-50 000	-100 170	-50 000	-50 000
Palvelujen ostot (sis)	-48 160	-53 248	-46 295	-50 000	-50 000
Aineet, tavarat ja tarv (ulk)	-1 907	-9 400	-9 400	-9 000	-9 000
Avustukset	-4 727	0	0	0	0
Muut kulut	-67 349	-73 100	-62 660	-42 000	-44 000
TOIMINTAKULUT	-747 781	-820 908	-847 651	-796 000	-798 000
TOIMINTAKATE	-91 193	-104 265	-95 472	-97 000	-97 500

Keskeiset talouden muutokset

Sydän-Savon maaseutupalvelu toteuttaa Leader-ohjelmasta 100-prosenttisesti rahoitettua "Lannasta Euroja" -tiedonvälityshanketta. Vuodelle 2026 hankkeelle on budjetoitu tuloja ja menoja yhteensä 80 000 euroa. Hankebudjetista noin 50 000 euroa kohdistetaan palvelujen ostoon, ja 30 000 euroa käytetään maaseutuhallinnon henkilöstön hankkeeseen suunnattuun henkilötyöpanokseen.

Kesällä 2026 maaseutupalvelu siirtyy nykyisistä Lentokapteenin toimitiloista pienempiin tiloihin. Muutoksen seurauksena vuokratulot pienenevät jatkossa noin 25 000 eurolla vuodessa.

TOIMINTAKULUT KUSTANNUSPAIKOITTAIN TALOUSSUUNNITELMAKAUDELLE

	TP 2024	KS 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Maas. viranom. palvelut	619 437	658 476	649 076	665 000	667 000
Kehittäminen	122 545	156 543	194 106	126 000	126 000
Muut palvelut	3 734	4 363	4 469	5 000	5 000

KUNTAOSUUEDET 2026

	Viranomaispalvelut	Kehittäminen	Muut palvelut	Yhteensä
KAABI	27116	4677	0	31793
KUOPIO	288139	48414	0	336553
LEPPÄVIRTA	64853	0	0	64853
RAUTALAMPI	39933	6547	3292	49772
RAUTAVAARA	15401	2230	0	17631
SIILINJÄRVI	67254	27041	1177	95473
SUONENJOKI	43735	10085	0	53820
TERVO	16818	2930	0	19748
TUUSNIEMI	27810	4734	0	32544
VARKAUS	14406	3221	0	17627
VESANTO	33611	4227	0	37838

TA-TILASTO 26

Kunnan nimi	Maatilo- jen lkm	Peruslohko- jen lkm	Kokonais- pinta-ala, ha	Maksettu tuki € vuonna 2024	Tukihakemus- ten lkm	Asukas- luku
KAABI	58	1 703	2 333	2 022 376	406	2 590
KUOPIO	608	15 746	33 767	29 529 194	4 554	*25 603
LEPPÄVIRTA	163	3 581	5 195	3 604 943	1 041	8 975
RAUTALAMPI	95	1 947	4 138	3 417 355	695	2 938
RAUTAVAARA	38	691	1 440	1 055 527	276	1 414
SIILINJÄRVI	133	3 180	8 312	7 061 926	910	21 268
SUONENJOKI	104	2 379	4 212	2 867 401	689	6 633
TERVO	41	836	1 610	1 351 529	281	1 390
TUUSNIEMI	65	1 639	2 748	1 937 331	409	2 308
VARKAUS	41	662	915	564 013	215	*1 731
VESANTO	74	1 823	3 412	2 483 433	573	1 852
	1 420	34 187	68 082	55 895 028	10 049	67 727

*) maaseutualue